

Üniversite Öğrencilerinin Obezite Ön Yargılarının Belirlenmesi

Tuba AYDIN¹, Zübeyde Ezgi ERÇELİK², Buket GÖNEN³
Diler AYDIN⁴, Uğur GÜNŞEN⁵

¹ Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü

² Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

³ Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü

⁴ Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

⁵ Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Tuba AYDIN

e-mail: taydin@bandirma.edu.tr Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ankara, Türkiye

Geliş Tarihi / Received: 03.03.2020, **Kabul Tarihi / Accepted:** 05.04.2020

Copyright holder Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi

ÖZ

Amaç: Bu çalışma, bir üniversitede öğrenim gören öğrencilerin obezite önyargı düzeylerini belirlemek amacı ile planlandı.

Gereç Yöntem: Araştırmanın örneklemi 2018-2019 eğitim öğretim yılında Bandırma'da bir üniversitenin 4 fakülte ve 1 meslek yüksekokulunda öğrenim görüp çalışmaya katılmaya gönüllü 740 öğrenci oluşturdu. Araştırmada genel bilgi formu ve GAMS 27-Obezite Önyargı Ölçeği kullanıldı. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler; sayı, yüzde, ortalama, bağımsız örneklem t testi, tek yönlü varyans analizi kullanıldı.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin %65'inin kız, %15.7'sinin fazla kilolu ve obez olduğu, %8.2'sinin kendisini şişman olarak tanımladığı ve %88.2'inin kendisini obeziteye karşı önyargılı olarak tanımladığı belirlendi. Katılımcıların %32,3'ünün birinci sınıf olduğu, %5.1'inin Denizcilik Fakültesi'nde, %13.8'inin Meslek Yüksekokulu'nda, %31.1'inin Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde, %37.8'inin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde ve %12.2'sinin ise Uygulamalı Bilimler Fakültesi'nde öğrenim gördüğü belirlendi. Öğrencilerin %55.8'inin önyargıya eğilimli olduğu belirlendi. Öğrencilerin obezite önyargı ölçeği puan ortalamaları ile öğrencilerin sınıf düzeyleri ile öğrenim gördükleri okullar arasında istatistiksel yönden anlamlılık belirlendi.

Sonuç: Üniversitede özellikle birinci sınıf öğrencilerinin obeziteye karşı ön yargılı olduğu belirlendi. Bu doğrultuda öğrenciler arasında obez bireylere karşı var olan ön yargının azaltılması için eğitim ve uzlaşma çalışmalarına önem verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Obezite Önyargısı, Obezite, Üniversite Öğrencisi.

Determining the Obesity Pre-Judgments of University Students

Aim: This study aimed to determine the obesity bias level of students in a university.

Materials and Methods: The sample of the study consisted of 740 students studying in 4 faculties and 1 vocational school of a university in Bandırma in the 2018-2019 academic year and volunteering to participate in the study. Data were collected by questionnaire form prepared by the researchers and GAMS 27-Obesity Prejudice Scale by face-to-face interview method. Descriptive statistics; number, percentage, average, independent sample t-test, one-way variance analysis were used to evaluate the data.

Results: The study found that 65% of the students were girls, 15.7% were overweight and obese, 8.2% described themselves as fat and 88.2% described themselves as biased against obesity. It was determined that 32.3% of the respondents were in the first class, 5.1% were in the Faculty of Maritime Affairs, 13.8% were in the Vocational School, 31.1% were in the Faculty of Health Sciences, 37.8% were in the Faculty of Economics and Administrative Sciences, and 12.2% were in the Faculty of Applied Sciences. 55.8% of students were determined to be prone to prejudice. Statistical significance was determined between the scores of the students on the obesity bias scale and the grade levels of the students and the schools they studied.

Conclusion: It was determined that especially first-year students at university were biased against obesity. In this direction, it is thought that education and consensus studies should be given importance to decrease prejudice among obese individuals among students.

Keywords: Obesity prejudice, Obesity, University Student.

GİRİŞ

Obezite, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından “sağlığa zarar verebilecek düzeyde anormal veya aşırı yağ birikimi” olarak tanımlanmaktadır. Obezitenin oluşumu; yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, beslenme alışkanlıkları, ekonomik durum, fiziksel aktivite eksikliği, çevresel faktörler, genetik ve psikolojik etmenlere bağlı olarak etkilenmekte ve özellikle çocukluk ve gençlik döneminde görülme sıklığı yetişkinlikte olduğu kadar da artış göstermektedir (Dülger & Mayda, 2016; Soyuer ve ark., 2010). Günümüzde ise tüm dünyada prevalansı giderek artmakta olup önlenemez ölümlerin sigaradan sonra ikinci nedenidir. Obezite beraberinde komorbid hastalıkları ve komplikasyonları sonucu oluşan fiziksel ve psikolojik sorunlar nedeniyle de önemli sağlık sorunu olmaktadır (Türkiye Endokrinoloji ve Metabolizma Derneği, 2018).

Dünya genelinde 2016 yılında 650 milyondan fazla obez birey (Dünya yetişkin nüfusunun yaklaşık %13’ü) bulunmaktadır. Obezitenin prevalansı 1975-2016 yılları arasında yaklaşık 3 kat artmıştır. DSÖ verilerine göre dünya genelinde 2016 yılında 5-19 yaş arası 124 milyondan fazla obez çocuk ve adolesan (kızların %6’sı, erkeklerin %8’i) bulunmaktadır. DSÖ’ye göre Türkiye’deki obezite prevalansı %32.1’dir (WHO, 2018). Ülkemizde yapılan sağlık araştırmaları da obezite prevalansının giderek arttığını bildirmektedir. Türkiye’de on beş yaş üzeri obez bireylerin obezite prevalansı 2010 yılında %16.9 iken, 2016 yılında %19.6’ya yükselmiştir (TÜİK, 2018).

Obezite, neden olduğu fizyolojik sorunların yanı sıra psikolojik ve sosyal bir sorun olarak da değerlendirilmektedir. Obezitenin sebep olduğu sosyal ve psikolojik sorunların en önemli sebepleri arasında bireylerin ön yargı ve ayrımcılık gibi tutumlara maruz kalmaları bulunmaktadır. Bir birey veya topluma karşı hatalı ya da eksik bir yargı sonucunda oluşan olumsuz tutum ön yargı olarak tanımlanmaktadır (Puhl et al., 2014). Günümüzde obez bireylerin medyada ve sosyal ortamlarda sürekli yavaş hareket eden, dağınık, başarısız, motivasyonu düşük, değersiz, özgüveni eksik, olumsuz beden algısına sahip bireyler olarak değerlendirilmesi toplumdaki bireylerin bu algıyı benimsemelerine ve sonuç olarak da obezlere karşı ön yargı geliştirmesine neden olmaktadır (Ercan ve ark., 2015; Yılmaz, 2010). Obez bireyler toplum tarafından ön yargı, damgalanma ve ayrımcılık gibi davranışlara maruz kalabilmektedirler (Paker, 2012). Obezite ön yargısı bulunan insanlar, aşırı kilolu ve obez bireylerin disiplinsiz, aktif ve hijyenik olmadıkları görüşüne sahiptirler. Bu görüş doğrultusunda sergiledikleri davranışlar obez bireyler üzerinde fiziksel, duygusal ve psikolojik olumsuz sonuçlara neden olabilmektedir. Psikolojik sonuçlar arasında depresyon, intihar girişimleri, düşük benlik saygısı ve vücut imajı ile ilgili memnuniyetsizlik bulunmaktadır. Obez bireylerin bir kısmı bu tür davranışlara tepki olarak fiziksel aktiviteye girmemeyi seçebilirken, bir kısmı da doğrudan bir sonuç olarak yeme bozukluğu

yaşayabilmektedir (Welborn, 2013). Birçok insan obezite ön yargısına sahip olduğunu reddetmekte ancak olumsuz özellikleri ve davranışları obez insanlarla otomatik olarak ilişkilendirmektedir (Schwartz et al., 2003).

Toplumda obezite ön yargısı ile eğitim ortamı, iş hayatı ve sağlık sektörü gibi ortamlarda sıklıkla karşılaşılabilir (Welborn, 2013). Obez bireylere yönelik olumsuz tutumlar işverenler, arkadaşlar, öğretmenler, doktorlar, hemşireler, diyetisyenler, aile üyeleri ve hatta 3 yaşındaki çocuklar arasında bile görülebilmektedir (Puhl & Latner, 2007; Cramer & Steinwert, 1998). Son zamanlardaki tahminler obezite ile ilgili ön yargının son on yılda %66 oranında arttığını ve Amerika’daki ırk ayrımcılığının prevalansı ile kıyaslanabileceğini göstermektedir (Andreyeva et al., 2008; Puhl et al., 2008).

Yapılan araştırmalarda; sağlık bakım kurumlarında, bireylerin etkin tedavi almasını engelleyen, obeziteye karşı önemli bir ön yargı bulunduğu gösterilmiştir. Ayrıca obez hastaların tembel, iradesiz ve tedaviye uyumsuz olduğu düşüncesine sahip olan ve bu doğrultuda davranan birçok sağlık personeli bulunduğu saptanmıştır (Puhl & Heuer, 2009; Puhl & Brownell, 2001).

Eğitim ortamında obez öğrenciler diğer öğrenciler tarafından alay konusu olabilmekte, eğitimciler tarafından olumsuz davranışlara maruz kalabilmektedir. Bunun sonucunda obez öğrencilerde depresif ve öfkeli davranışlar görülmekte, ders notları düşülebilmektedir (Danielsdöttir et al., 2010). Beden ağırlığı üzerinden alay konusu edilme obeziye sahip olan bireyde psikolojik ve davranışsal olumsuzluklara sebep olabilmektedir. Bu duruma maruz kalmamak için sosyal ortamlardan uzaklaşma çabaları fiziksel aktivitede azalmaya sebep olabilmektedir. Fiziksel aktivitedeki azalma ile birlikte benlik saygısındaki azalma, yetersizlik ve çaresizlik duyguları diyet tedavisine uyum sağlamayı zorlaştırmaktadır (Okumuşoğlu, 2017). Ayrıca ön yargıların sosyal etkilerinin incelendiği çalışmalarda obez bireylere iş teklifi sunulma olasılığının düşük olduğu, daha düşük başlangıç maaş teklif edildiği ve genellikle iş yerinde bir dizi olumsuzluk yaşadığı gösterilmiştir (Popovich et al., 1997; O'Brien et al., 2008).

Obezite ön yargısı bireylerin psikolojik ve fiziksel sağlıklarını olumsuz etkilemekte, sağlık hizmeti alımında eşitsizliklere neden olmaktadır. Ayrıca bu durum obezite önleme ile ilgili çalışmalar üzerinde olumsuz etkiye sahip olabilmektedir. Bireylerin obezite ön yargılarının bilincinde olması olumsuz tutumlarının azaltılması için önemlidir.

Bu araştırma üniversite öğrencilerinin obeziteye ilişkin ön yargı düzeylerinin belirlenmesi amacıyla planlandı.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma 19/02/2018-31/05/2018 tarihleri arasında Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi’nde öğrenim gören öğrencilerin obezite önyargı düzeylerini

belirlemek amacı ile tanımlayıcı ve kesitsel tipte planlandı. Araştırmanın evreninin Bandırma Onyedil Eylül Üniversitesinde öğrenim gören 10500 öğrenci oluşturdu. Araştırmanın örneklemini, küme örnekleme yönteminden tabakalı örneklem yöntemiyle belirlenen, aynı üniversitenin dört fakülte ve bir meslek yüksekokulunda öğrenim gören ve araştırmaya katılmayı kabul eden 740 öğrenci oluşturdu. Her fakülteden alınan örneklem sayıları o fakültede okuyan öğrenci sayıları doğrultusunda belirlendi. Araştırmada gönüllülük esas alınıp, araştırmaya katılmayı kabul etmeyen öğrenciler örneklem dışı bırakıldı. Araştırmaya katılıp anket formlarını tam doldurmayan 40 öğrenci çalışma kapsamı dışında bırakılmıştır.

Araştırmada önceden belirlenen ders saatlerinden önce öğrencilerle sınıf ortamında yüz yüze görüşme yöntemiyle veriler toplandı. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından literatüre dayanılarak hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” (sosyo-demografik ve antropometrik özellikler) ve “Obezite Önyargı Ölçeği” kullanılarak elde edildi (Ercan ve ark., 2015).

Kişisel Bilgi Formu: Öğrencilerin sosyodemografik özelliklerini, antropometrik ölçümlerden boy ve ağırlık ölçümleri, obez bireylere karşı tutum, aile ve yakın çevrelerinde obez birey olma durumunu içeren toplam 13 sorudan oluşmakta idi.

Obezite Önyargı Ölçeği: Ercan ve ark., tarafından 2015 yılında geliştirilen ölçek 27 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, obez bireyleri tanımlamak amacıyla oluşturulan 27 maddeden oluşmuş ve 5’li likert tipteki ölçekten alınacak puanlar 27-135 arasındadır. Ölçekten alınan toplam puan azaldıkça bireyler obeziteye karşı önyargısız, puan arttıkça önyargılı düşünceye sahip olarak değerlendirilmektedir. Ölçek; “kesinlikle katılıyorum”, “katılıyorum”, “kararsızım”, “katılmıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde derecelendirildi. Ölçeğin kesme noktaları; 68 puan ve altı önyargısız, 68.01-84.99 puan önyargıya eğilimli, 85 puan ve üstü önyargılı olarak değerlendirildi. Öğrencilerin ölçekten aldıkları puanların ortalaması 79.57 ± 10.30 ’dur. Ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı 0.847 olup araştırmamızda ise 0.789 olarak belirlendi.

Araştırma öncesinde dil geçerliliğini değerlendirebilmek için on öğrenci ile ön uygulama yapıldı ve kişisel bilgi formu değerlendirildi. Anket formunun uygulanması ortalama 10-15 dakika sürdü. Araştırmaya katılmayı kabul eden ve kişisel bilgi formunu dolduran öğrencilerin araştırmacılar tarafından antropometrik ölçümleri yapılarak kaydedildi.

Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin değerlendirilmesi Statistical Package for the Social Sciences 23.0 (SPSS 23.0) paket programı kullanılarak gerçekleştirildi. Araştırmada verilerin tanımlanmasında; kategorik değişkenlerin analizinde ortalama, standart sapma, sayı ve yüzde değerleri kullanıldı. Bağımsız iki grup karşılaştırmaları için bağımsız örneklem t testi ve çoklu grup

karşılaştırmaları için tek yönlü varyans analizi kullanıldı. Tüm analizler %95 güven aralığı sınırları içinde ($p < 0.05$) değerlendirilerek, sonuçlar SPSS 23.0 paket programında analiz edildi.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yapılabilmesi için Balıkesir Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu’ndan (14/02/2018 Tarih /Karar No: 2018/39) ve araştırmanın yürütüleceği Bandırma Onyedil Eylül Üniversitesi fakülte/meslek yüksekokulu dekanlık/müdürlüklerinden gerekli yazılı izinler alınmıştır. Çalışmada, öğrencilerden gönüllülük ilkesi doğrultusunda bilgilendirilmiş onamları alınmış ve antropometrik ölçümleri araştırmacılar tarafından yapılmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışmanın tek bir üniversite bazında yapılması, veri toplama aracı olarak sadece anket kullanılması ve boy-ağırlık ölçümlerinin yapılması araştırmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır.

BULGULAR

Öğrencilerin Obezite Önyargı Ölçeği puan ortalaması 79.57 ± 10.30 olarak belirlendi. Öğrencilerin Obezite Önyargı Ölçeğinden aldıkları minimum puan 32, maksimum puan 113 olarak belirlendi (Tablo 1).

Tablo 1. Obezite önyargı ölçeğinden alınabilecek ve alınan min-max. puanlar ile ölçek toplam puan ortalamaları

Obezite Önyargı Ölçeği	Ölçekten Alınabilecek Min-Max Puanlar	Ölçekten Alınan Min-Max Puanlar	X ± SD
Toplam	27-135	35-113	79.57±10.30

Araştırmaya katılan öğrencilerin Obezite Önyargı Ölçeğinden aldıkları puanlara göre ön yargı sınıflandırmaları değerlendirildiğinde; öğrencilerin %13.4’ünün obeziteye karşı önyargısız, %55.8’inin ön yargıya eğilimli, %30.8’inin ise ön yargılı olduğu belirlendi (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin Obezite Önyargı Ölçeğinin Kesim Noktalarına Göre Dağılımı

Kesme Noktaları	n	%
Önyargısız (68.00 ve altı)	99	13.4
Önyargıya Eğilimli (68.01-84.99)	413	55.8
Önyargılı (85.00 ve üstü)	228	30.8
Toplam	740	100

Araştırma kapsamına dahil edilen öğrencilerin yaş ortalamaları 20.69 ± 1.96 olup, %35'inin erkek ve %65'inin ise kız öğrenci olduğu belirlendi.

Araştırmada fakültelerde okuyan öğrenci sayılarıyla orantılı olarak belirlenen örneklem doğrultusunda; öğrencilerin %32.3'ünün birinci sınıf olduğu, %5.1'inin Denizcilik Fakültesi'nde, %13.8'inin Meslek Yüksekokulu'nda, %31.1'inin Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde, %37.8'inin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde ve %12.2'sinin ise Uygulamalı Bilimler Fakültesi'nde öğrenim gördüğü belirlendi. Araştırmaya katılan öğrencilerin %15.7'sinin fazla kilolu ve obez (25 ve üzeri) olduğu, %8.2'sinin kendisini şişman olarak tanımladığı ve %88.2'inin kendisini obeziteye karşı önyargılı olarak tanımladığı %33.5'inin aile bireylerinde fazla kilolu veya obez bireylerin olduğu ve %78'inin yakın çevresinde fazla kilolu veya obez bireylerin olduğu belirlendi (Tablo 3).

Araştırmada öğrencilerin obezite önyargı ölçeği puan ortalamaları ile öğrencilerin sınıf düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulundu (sırasıyla $p < .001$, $F = 16.744$). Yapılan Post hoc analizinde (Tukey testi) anlamlı farklılığın 1. Sınıfta öğrenim gören öğrenci grubundan kaynaklandığı ve 4. Sınıfta öğrenim gören öğrencilerin obezite önyargı puan ortalamalarının diğer sınıflarda öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlendi (Tablo 3).

Öğrencilerin obezite önyargı ölçeği puan ortalamaları ile öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre karşılaştırmalarında aralarında istatistiksel olarak anlamlı fark belirlendi (sırasıyla $p < .001$, $F = 14.302$). Uygulamalı Bilimler Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin obezite önyargı puan ortalamalarının diğer fakülte/MYO öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlendi ($p < 0.001$) (Tablo 3).

Çalışmada öğrencilerin BKİ değerlendirmelerinde, %13.1'inin zayıf (18.49 ve altı), %72.1'inin normal kilolu (18.5-24.99), %15.7'sinin ise fazla kilolu ve obez (25 ve üzeri) olduğu belirlendi. Çalışmada öğrencilerin obezite önyargı ölçeği puan ortalamaları ile cinsiyet, BKİ, kendilerini obeziteye karşı önyargılı olarak tanımlama durumları, kilo yönünden kendini tanımlama, geçmişte kilolu olma durumları, aile bireylerinde fazla kilolu veya obez olma durumu, yakın çevresinde fazla kilolu veya obez bireylerin olma durumu arasında istatistiksel yönden bir anlamlılık bulunmadı.

Çalışmada öğrencilerin %6.6'sının hiç fiziksel aktivite yapmadığı, %42.6'sının haftada birkaç defa fiziksel aktivite yaptığı, %18'inin her gün fiziksel aktivite yaptığı, %32.8'inin çok nadir fiziksel aktivite yaptığı belirlenirken fiziksel aktivite yapma durumları ile obezite önyargı puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlılık olmadığı belirlendi ($p > 0.05$) (Tablo 3).

Tablo 3. Öğrencilerin sosyo-demografik, antropometrik özelliklerine obezite önyargı düzeyi

Özellikler	n	%	Ölçek Puan Ort $\pm$ SS	Önemlilik Testi	P
Sınıf					
1.Sınıf	239	32.3	83.0 $\pm$ 9.69	F=16.744	0.000
2.Sınıf	232	31.4	79.06 $\pm$ 10.54		
3.Sınıf	165	22.3	76.81 $\pm$ 9.57		
4.Sınıf	104	14.1	76.93 $\pm$ 10.02		
Fakülte					
Denizcilik Fakültesi	38	5.1	76.89 $\pm$ 7.6	F= 14.302	0.000
Meslek Yüksekokulu	102	13.8	78.87 $\pm$ 11.48		
Sağlık Bilimleri Fakültesi	230	31.1	77.61 $\pm$ 8.59		
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	280	37.8	79.53 $\pm$ 11.08		
Uygulamalı Bilimler Fakültesi	90	12.2	86.61 $\pm$ 8.31		
Cinsiyet					
Erkek	259	35.0	80.44 $\pm$ 10.55	t= 1.692	0.091
Kız	481	65.0	78.25 $\pm$ 10.15		
BKİ					
Zayıf	97	13.1	79.95 $\pm$ 9.19	F= 0.175	0.839
Normal	527	72.1	79.43 $\pm$ 10.26		
Fazla Kilolu ve Obez	116	15.7	79.90 $\pm$ 11.40		
Obezite Önyargısı					
Önyargılıyım	87	11.8	77.47 $\pm$ 12.44	t= -1.709	0.090
Önyargısızım	653	88.2	79.85 $\pm$ 9.96		

Tablo 3. (Devam) Öğrencilerin sosyo-demografik, antropometrik özelliklerine obezite önyargı düzeyi

Özellikler	n	%	Ölçek Puan Ort ±SS	Önemlilik Testi	p
Kendisini Tanımlama					
Zayıf	142	19.2	80.82 ±10.39	F= 1.603	0.202
Normal	537	72.6	79.16 ±10.10		
Şişman	61	8.2	80.23 ±11.65		
Geçmişte Fazla Kilolu/Obez Olma Durumu					
Evet	368	49.7	79.32 ±10.42	t= -0.655	0.513
Hayır	372	50.3	79.81 ±10.19		
Aile bireylerinde Fazla Kilolu/Obez Olma Durumu					
Evet	248	33.5	79.81 ±10.83	t= 0.447	0.655
Hayır	492	66.5	79.45 ±10.04		
Yakın Çevrede Fazla Kilolu/Obez Olma Durumu					
Evet	577	78.0	79.94 ±10.42	t= 1.867	0.062
Hayır	163	22.0	78.24 ±9.79		
Fiziksel Aktivitenin Yeri					
Hiç	49	6.6	79.41 ±10.54	F= 1.679	0.170
Haftada Birkaç Defa	315	42.6	80.34 ±10.51		
Her gün	133	18.0	77.96 ±10.40		
Çok Nadir (Ayda Bir/ Yılda Birkaç Defa)	243	32.8	79.48 ±9.87		
Toplam	740	100			

*F: One way ANOVA; t: Independent Sample T Testi

TARTIŞMA

Obezite, dünyada ve ülkemizde artan prevalans oranları ile yaşamı tehdit eden kronik bir hastalıktır. Fiziksel rahatsızlıklara ek olarak obez bireyler iş, okul ve sosyal hayatında önyargı, stigma gibi olumsuz davranışlara maruz kalmaktadır (Yılmaz & Yabancı Ayhan, 2018; Okumuşoğlu, 2016; Rajib et al., 2019).

Araştırmaya katılan öğrencilerin %15.7'sinin fazla kilolu ve obez (25 ve üzeri) olduğu, %8.2'sinin kendisini şişman olarak tanımladığı ve %88.2'sinin kendisini obeziteye karşı önyargılı olarak tanımladığı belirlendi. Obezite Önyargı Ölçeğinden aldıkları puanlara göre değerlendirildiğinde %55.8'inin önyargıya eğilimli, %30.8'inin ise önyargılı olduğu belirlendi. Langdon, Rukavina ve Greenleaf, 242 bilim egzersizi öğrencisinin obezite önyargılarının yüksek

olduğunu belirtmiştir (Langdon et al., 2016). Stein ve ark., 18-94 yaş arası 1657 kişi ile yaptığı çalışmada, katılımcıların %99,1'inin obez bireylere karşı olumsuz tutuma sahip olduğunu belirlemiştir (Stein et al., 2014). Rajib ve ark., 300 öğrencinin %51'obez bireylere karşı olumsuz tavır sergilediğini saptamıştır (Rajib et al., 2019). Fruh ve ark.,(2019) 45 hemşirelik öğrencisine obezite yönetimi ile ilgili eğitim vermiştir. Eğitim öncesi ve sonrası uyguladıkları ankette obezite önyargısı açısından fark olmadığı belirtilmiştir. Çalışma bulguları literatürdeki çalışmalar ile karşılaştırıldığında üniversite öğrencilerinin obeziteye karşı ön yargılı olması açısından benzer olduğu görülmektedir. Birinci sınıftaki öğrencilerin obez bireylere karşı önyargısı, 4. Sınıftaki öğrencilere göre daha fazla olduğu bulunmuştur (p<0.001). Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde okuyan 768 öğrenci ile yapılan

çalışmada, birinci ve ikinci sınıfta okuyan öğrencilerin obezite önyargısının daha fazla olduğunu belirtmiştir (Cevik & Sivrikaya, 2019). Bulgumuzdan farklı olarak Yılmaz ve Yabancı Ayhan, 437 hemşirelik öğrencisi ile yaptığı çalışmada sınıf derecesi arttıkça obezite önyargısının da arttığını belirtmektedir (Yılmaz & Yabancı Ayhan, 2018). Altınayak ve ark.(2017)'nin çalışmasında 173 ebeklik öğrencisinin sınıf derecesi arttıkça obezite önyargılarının da arttığı görülmektedir. Sınıf derecesi büyüdükçe önyargı düzeyindeki artışın örneklem sayısından kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Fakülteler karşılaştırıldığında Uygulamalı Bilimler Fakültesi'nde okuyan öğrencilerin obezite önyargı ölçeği puanının (86.61±8.31) diğer fakültelerde okuyan öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Langdon, Rukavina ve Greenleaf'in çalışmasında Fat Phobia ölçek puanının spor bilimi okuyan öğrencilerde yüksek olduğu görülmektedir (Langdon et al., 2016). Bulgularımızdan farklı olarak yapılan bir çalışmada Sağlık Bilimleri Fakültesi ile Ticari Bilimleri Fakültesi arasında obezite önyargı ölçeği puanları farkı istatistiksel olarak önemli bulunmamıştır. Bu farklılığın, çalışmada sadece 2 fakülte ile sınırlı kalmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir (Altun, 2015). Çalışmamızda, BKİ değerinin obezite önyargısını etkilemediği belirlendi. Stein ve ark., 18-94 yaş arası 1657 kişi ile yaptığı çalışmada, BKİ'nin ön yargılı olma durumunu etkilemediğini belirtmiştir (Stein et al., 2014). Soto ve ark., tıp ve psikoloji öğrencileri ile yaptığı çalışmada, Fat Phobia ölçeği ile BKİ arasında anlamlı bir fark olmadığını belirtmiştir (Soto et al., 2014). Bulgularımızdan farklı olarak Price, 98 asistan doktor ile yaptığı çalışmada, BKİ'nin ön yargılı olma durumunu etkilediğini belirtmiştir. Bu farklılığın örneklem büyüklüğünün az olmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir (Price, 2019). Bulgularımızda cinsiyetin önyargı durumunu etkilemediği görülmektedir. Soto ve ark., cinsiyet ile Fat Phobia ölçeği arasında anlamlı fark olmadığını belirtmiştir (Soto et al., 2014). Bulgularımızdan farklı olarak Yılmaz ve Yabancı Ayhan, hemşirelik öğrencilerinde cinsiyetin obezite önyargısını etkilediğini belirtmiştir (Yılmaz & Yabancı Ayhan, 2018). Hayran ve ark., Fat Phobia ölçeğinin kız öğrencilerde erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu saptamıştır (Hayran ve ark., 2013). Araştırmadaki farkın çalışmalarda kullanılan ölçekten kaynaklı olabileceği düşünülmektedir. Çalışmamızda hayatın herhangi bir döneminde fazla kilolu/obez olma durumu ile obezite önyargısı arasında anlamlı fark bulunmamıştır. 173 ebeklik öğrencisi ile yapılan bir araştırmada, hayatlarının herhangi bir döneminde fazla kilolu/obez olma durumunun önyargılı olma durumunu etkilemediği görülmektedir (Altınayak ve ark., 2017). Sağlık Yüksek okulunda öğrenim gören 1023 öğrenci ile yapılan bir çalışmada da yaşamlarının herhangi bir döneminde fazla kilolu/obez olmalarının, obeziteye karşı önyargılarını etkilemediği belirtilmiştir (Sert ve

ark., 2016). Aile veya akrabalarda fazla kilolu/obez birey olma ile obezite önyargısı arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Literatür incelendiğinde aile veya akrabalarda fazla kilolu/obez birey olma durumunun obezite önyargısını etkilemediği görülmektedir (Altınayak ve ark., 2017; Sert ve ark., 2016; Yıldız & Yalcinoz, 2018). Stigmaya maruz kalan fazla kilolu/obez bireylerin olumlu sağlık davranışları geliştiremediği, kilo kontrolünde başarısız olduğu belirtilmektedir (Brewis et al., 2016).

Çalışmamızda öğrencilerin %42.6'sının haftada birkaç kez, %32.8'inin ise çok nadir olarak fiziksel aktivite yaptığı belirlenmiştir. Vartanian and Novak, 111 birey ile yaptığı çalışmada, stigmaya maruz kalan bireylerin fiziksel aktiviteden kaçındığını belirtmiştir (Vartanian & Novak, 2011). Jackson ve Steptoe, 2423 erkek ve 3057 kadınla yaptığı çalışmada, stigmaya uğrayan fazla kilolu ve obez bireylerin fiziksel aktivite yapma oranlarının stigmaya uğramayanlara göre daha düşük olduğu belirtilmiştir (Jackson & Steptoe, 2017). Çalışmamızda, öğrencilerin BKİ değeri düşük olmasına rağmen fiziksel aktivite sıklığı düzeyi yeterli bulunmamıştır.

SONUÇ

Toplumumuzun en önemli sağlık sorunlarından biri olan obezitedir. Obez bireylere karşı çoğunlukla ötekileştirme ve önyargı söz konusudur. Obez bireylerin çevrelerindeki insanların (aile, arkadaş vb.) obeziteye ilişkin olumsuz tutum ve önyargıları psikososyal sorunlara sebep olmaktadır. Bu önyargıya sahip kişiler genellikle önyargılarının farkında olmamaktadır. Hatta çalışmamızda olduğu gibi çoğunluk önyargısız olduğunu düşünmektedir. Bu nedenle toplumun önyargılarının farkına varmasını sağlamak gereklidir. Bunu desteklemek için obezite önyargısına karşı eğitimler verilmeli ve bireylerin obeziteye karşı tutum değişiklikleri sağlanmalıdır. Eğitimler üniversite öğrencilerine ve özellikle daha küçük yaşlardan bireylere verilerek temelden eğitim sağlanmalıdır. Üniversite öğrencilerine verilecek eğitim sayesinde ileride obez bireylerle çalışma hayatında, günlük yaşantıda karşılaşılması durumunda bu kişilerin toplumdaki ötekileştirilmesinin önüne geçilmiş olunur. Çevresinde obez bireyler bulunanların obeziteye karşı daha düşük önyargılı oldukları görülmüştür. Bunun sonucunda empati kurmanın önyargıyı azalttığı gösterilmektedir. Sonuç olarak empati ya da toplumsal uzlaşma ile obez bireylerin toplumda dışlanmasını önleyecek çalışmalar yapılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Altınayak, S.Ö., Gür, E.Y., Apay, S.E., & Özkan, H. Ebelik Öğrencilerinin Obez Gebelere Karşı Önyargısı (Midwifery Students' Prejudice Against Obese Pregnant Women). *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 20(3), 201-207.
- Altun S. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Obeziteye İlişkin Önyargılarının Belirlenmesi. (Yüksek Lisans Tezi, Baskent Üniversitesi) [.http://acikerisim.baskent.edu.tr/bitstream/handle/11727/2369/10083723.pdf?sequence=1&isAllowed=y](http://acikerisim.baskent.edu.tr/bitstream/handle/11727/2369/10083723.pdf?sequence=1&isAllowed=y)
- Andreyeva, T., Puhl, R. M., & Brownell, K. D. (2008). Changes in perceived weight discrimination among Americans, 1995–1996 through 2004–2006. *Obesity*, 16(5), 1129-1134.
- Brewis, A., Brennhof, S., van Woerden, I., & Bruening, M. (2016). Weight stigma and eating behaviors on a college campus: Are students immune to stigma's effects?. *Preventive medicine reports*, 4, 578-584.
- Cevik, C., & Sivrikaya, S. K. (2019). Prejudice against obesity among students in a faculty of health sciences: a cross-sectional study in Turkey. *Southeast Asian Journal of Tropical Medicine and Public Health*, 50(3), 598-605.
- Cramer, P., & Steinwert, T. (1998). Thin is good, fat is bad: How early does it begin?. *Journal of applied developmental psychology*, 19(3), 429-451.
- Danielsdóttir, S., O'Brien, K. S., & Ciao, A. (2010). Anti-fat prejudice reduction: a review of published studies. *Obesity facts*, 3(1), 47-58.
- Dülger, H., & Mayda, A.S. (2016). Bartın üniversitesi sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinde beslenme alışkanlıkları ve obezite prevalansı. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(3), 173-177.
- Ercan, A., Akçil Ok, M., Kızıltan, G., & Altun, S. (2015). Sağlık bilimleri öğrencileri için obezite önyargı ölçeğinin geliştirilmesi: gams 27-obezite önyargı ölçeği. *International Peer-Reviewed Journal of Nutrition Research*, 2(3).
- Fruh, S. M., Golden, A., Graves, R. J., Minchew, L. A., Platt, T. H., Hall, H. R., ... & Cheese, C. (2019). Competency in obesity management: An educational intervention study with nurse practitioner students. *Journal of the American Association of Nurse Practitioners*, 31(12), 734-740.
- Havva, S., Seven, A., Çetinkaya, S., Pelin, M., & Aygin, D. (2016). Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin obezite ön yargı düzeylerinin değerlendirilmesi. *Online Türk Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(4), 9-17.
- Hayran, O., Akan, H., Özkan, A. D., & Kocaoglu, B. (2013). Fat phobia of university students: attitudes toward obesity. *Journal of allied health*, 42(3), 147-150A.
- Jackson, S. E., & Steptoe, A. (2017). Association between perceived weight discrimination and physical activity: a population-based study among English middle-aged and older adults. *BMJ open*, 7(3), e014592.
- Langdon, J., Rukavina, P., & Greenleaf, C. (2016). Predictors of obesity bias among exercise science students. *Advances in physiology education*, 40(2), 157-164.
- O'Brien, K. S., Latner, J. D., Halberstadt, J., Hunter, J. A., Anderson, J., & Caputi, P. (2008). Do antifat attitudes predict antifat behaviors?. *Obesity*, 16(S2), S87-S92.
- Okumuşoğlu, S. (2016). The Stigmatization of Obesity by University Students Who Will Be Future Counsellors, Educators and Psychologists. *Journal of Psychology Research*, 6(9), 509-516.
- Okumuşoğlu, S. Obeziteli Ergenlerde Beden Ağırlığına İlişkin Alay Edilmenin Fiziksel Aktivite Düzeyi ve Diyete İlişkin Tutumlar ile İlişkisi. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 3(2), 195-208.
- Paker M. (2012). Psikolojik Açından Önyargı ve Ayrımcılık. İçinde Ayrımcılık-Çok Boyutlu Yaklaşımlar (1. Baskı) İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Popovich, P. M., Everton, W. J., Campbell, K. L., Godinho, R. M., Kramer, K. M., & Mangan, M. R. (1997). Criteria used to judge obese persons in the workplace. *Perceptual and motor skills*, 85(3), 859-866.
- Price, T. C. (2019). Implicit Weight Bias among Physician Assistant Students at an East Coast Program in the United States (Doctoral dissertation, AT Still University of Health Sciences).
- Puhl, R. M., & Heuer, C. A. (2009). Weight bias: a review and update. *Obesity* (Silver Spring), 17(5), 941-964.
- Puhl, R. M., & Latner, J. D. (2007). Stigma, obesity, and the health of the nation's children. *Psychological bulletin*, 133(4), 557.
- Puhl, R. M., Andreyeva, T., & Brownell, K. D. (2008). Perceptions of weight discrimination: prevalence and comparison to race and gender discrimination in America. *International journal of obesity*, 32(6), 992-1000.
- Puhl, R. M., Luedicke, J., & Grilo, C. M. (2014). Obesity bias in training: attitudes, beliefs, and observations among advanced trainees in professional health disciplines. *Obesity*, 22(4), 1008-1015.
- Puhl, R., & Brownell, K. D. (2001). Bias, discrimination, and obesity. *Obesity research*, 9(12), 788-805.
- Rajib, A., Thein, K. H. H., Ghazi, H. F., & Hasan, T. N. (2019). The prevalence of obesity stigmatization among private university students in Shah Alam, Malaysia. *Global Journal of Public Health Medicine*, 1(1), 21-27.
- Schwartz, M. B., Chambliss, H. O. N., Brownell, K.D., Blair, S. N., & Billington, C. (2003). Weight bias among health professionals specializing in obesity. *Obesity research*, 11(9), 1033-1039.
- Soto, L., Armendariz-Anguiano, A. L., Bacardi-Gascón, M., & Cruz, A. J. (2014). Beliefs, attitudes and phobias among Mexican medical and psychology students towards people with obesity. *Nutricion hospitalaria*, 30(1), 37-41.
- Soyuer, F., Ünal, D., & Elmalı, F. (2010). Normal ağırlıklı ve obez üniversite öğrencilerinde fiziksel aktivite. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), 862-872.
- Stein, J., Lupp, M., Ruzanska, U., Sikorski, C., König, H. H., & Riedel-Heller, S. G. (2014). Measuring negative attitudes towards overweight and obesity in the German population—psychometric properties and reference values for the German short version of the fat phobia scale (FPS). *PloS one*, 9(12).

- T.C. Sağlık Bakanlığı. Türkiye Beslenme ve Sağlık Araştırması 2010 (2014). Beslenme Durumu ve Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi Sonuç Raporu. Sağlık Bakanlığı Sağlık Araştırmaları Genel Müdürlüğü. <https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/saglikli-beslenme-hareketli-hayat-db/Yayinlar/kitaplar/diger-kitaplar/TBSA-Beslenme-Yayini.pdf>
- Türkiye Endokrinoloji ve Metabolizma Derneği (TEMĐ) (2018). Obezite tanı ve tedavi kılavuzu. Türkiye Endokrinoloji ve Metabolizma Derneği. http://www.temd.org.tr/admin/uploads/tbl_gruplar/20180525144116-2018-05-25tbl_gruplar144108.pdf
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2018). Türkiye Sağlık Araştırması. Türkiye İstatistik Kurumu. http://www.tuik.gov.tr/basinOdasi/haberler/2017_31_20170607.pdf
- Vartanian, L. R., & Novak, S. A. (2011). Internalized societal attitudes moderate the impact of weight stigma on avoidance of exercise. *Obesity*, 19(4), 757-762.
- Welborn, S. E. (2013). Comparison of obesity bias, attitudes, and beliefs among undergraduate dietetic students, dietetic interns, and practicing registered dietitians. (Master dissertation, AEast Tennessee State University).
- World Health Organization (WHO) (2018). Obesity and overweight. <http://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/obesity-and-overweight>.
- Yılmaz, C. Y. (2010). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu'nda öğrenim gören genç kadın ve erkek öğrencilerin kilofobi düzeylerinin karşılaştırılması. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(1), 29-34.
- Yildiz, M., & Yalcinoz, H. B. (2019). Prejudice against obesity in university students studying in health-related departments. *Perspectives in psychiatric care*, 55(2), 170-174.
- Yılmaz, H.Ö., Yabancı Ayhan N. (2018). Attitudes and behaviors of nursing students towards obese individuals. *Acta Scientific Medical Sciences*, 2(6), 03-09.